

Uudet työt, menetetyt edut?

■ *Nuutinen, Veera (toim.) (2017) Uusi työväki. Työ ja yrittäjyys prekarisoituvan palkkatyön yhteiskunnassa. Helsinki: Into Kustannus.*

Uusi työ ja uusi työelämä aiheena puhuttavat. Viime vuonna Jaana Utin, Ville Mäkelän ja Karl-Erik Michelsenin kirjoittama Uuden työn yhteiskunta pohti esteitä uuden työn kukoistukselle. Veera Nuutisen toimittaman Uusi työväki -kirjan näkökulma on toinen: se pyrkii valaisemaan uuden työn tiloja ja -paikkoja, joita luonnehtivat epävarmat työsuhteet, palkanmuodostuksen epätasaisuus ja osattomuus tietyistä perinteisen palkkatyön oikeuksista.

Tarttuessani tällaisesta aiheesta kirjoitettuun kirjaan mieleeni palautuu myös Raija Julkusen (2008) uraauurtava teos Uuden työn paradoksit ja kuinka tämä teos tuottaa uutta tietoa Julkusen teeseihin. Toisaalta mietin, millaista lisäarvoa kirja tuottaa Suomeen 2000-luvulla rantautuneelle prekariaatiokeskustelulle.

Veera Nuutisen kirjoittamasta esipuheesta lähtien jää epäselväksi, pyrkii kirja selvittämään prekarisaatiota voimistavia mekanismeja – kuten digitalisaatio ja maahanmuuttajapolitiikka – vai prekarisaation läpikäynnin työmarkkinoiden vaikutuksia työntekijöiden asemaan. Kirja näyttää ottavan prekarisaatiokehityksen vääjäämättömänä, annettuna, vaikka suomalaisen työelämän yleisestä prekarisoitumiskehityksestä voi olla hyvin toistakin mieltä (mm. Pyöriä 2017).

Kirjan pääotsikon Uusi työväki voi kuitenkin ymmärtää marginaalisempana eikä koko työväestöä koskevana entiteettinä. Uutta työväkeähän näyttävät kirjoittajien mielestä

edustavan varsin heterogeeninen joukko erilaisia ammatillisia asemia lähtien digitaalisilla alustoilla työskentelevistä (Veera Nuutisen artikkeli) seksityöläisiin (Niina Vuolajärvi), yrittäjiin (Esko Harni ja Miikka Pyykkönen), startup-yrittäjiin (Antti Hyrkäs), osuuskunta-aktiiveihin (Mikko Peltokoski ja Jaana Pirkkalainen), ja kotisiivoojiin (Martta Tuomaala). Totta, kaikkia näitä työn muotoja yhdistää työn epävarmuus, mutta toistaiseksi näiden osuus työvoimasta on pysytellyt pieninä. Osittain esimerkkejä näiden työn muotojen dynamiikoista on haettu Yhdysvalloista, joissa uudet työn organisoinnin tavat ovat olleet jo kauan käytössä aivan eri mittakaavassa kuin mitä tällä hetkellä Suomessa.

Yksittäiset luvut sisältävät joko empiirisen tutkimuksen raportointia tai uuden työn muotojen pohdintaa prekaarissa kontekstissa. Pohtivia ja uusia käsitteellisiä uria käsitteleviä artikkeleita kirjassa on kaikkiaan viisi, empiirisiä kolme. Empiiriset ja käsitteelliset luvut lomittuvat sopivasti toisiinsa, joskin kirja päättyy hieman yllättäen empiiriseen artikkeliin. Erillistä loppupohdintaa kirjassa ei ole.

Työelämä on muutoksessa, mutta miten? Tämä kirja valaisee uuden työelämän luonnetta, mutta kokonaisvaltaiseen työmarkkina-analyysiin siitä on vielä matkaa. Se, valtaavatko uudet työtehtävät – itsenäinen, ajallisesti joustava ja kontrollista vapaa työ – alaa perinteiseltä palkkatyöltä, ei ratkea tällä lukemalla. Kuten ei myöskään se, onko tällä tavoin määritelty uusi työ luonteeltaan paljoo sen prekaarimpaa kuin ”vanhakaan” työ.

Uuden työn analyysilla on kuitenkin merkittävä paikkansa tämän päivän työelämäkeskustelussa; ne pyrkivät rehelliseen tarkaste-

luun siitä, mihin suuntaan työelämä on menossa. Suomessa harjoitettu työ- ja sosiaalipolitiikka vastaa heikosti huono-osaisemman työmarkkinasegmentin tarpeisiin eikä ota sillä työskenteleviä tarpeeksi vakavasti. Kirjoittajat – hyvin perustellusti – peräävät muutoksia sosiaaliturvan ja työntekijöiden edunvalvonnan puolelta. He ovat yksimielisiä siinä, että perustulo olisi hyvä ratkaisu työn epävarmuuksien ja taloudellisten loukkujen poistamiseksi nykyisestä työelämästä ja että ammattiliittojen

olisi aktiivisesti otettava haltuun uuden työn tilat ja paikat. Tämän kirjan lisäansio on, että se osoittaa uuden työn paikkoja ja tuo myönteisessä valossa esille, miten nämä paikat mahdollistavat työelämän yhteisöllisyyttä. Osuuskunnat, startup-yritykset, yhteisölliset tilat ja yhteiset kokoontumistilat mahdollistavat paitsi yhteenkuuluvuuden tunteen lisäämisen, myös ammatillisen järjestäytymisen.

Markku Sippola